

LÀM SAO BỎ ĐƯỢC THAM - SÂN - SI

Hôm nay quý Phật tử đến chùa, xin tôi nói pháp hướng dẫn nhắc nhở cho quý vị tu hành. Riêng Phật tử ở Biên Hòa, mấy năm nay được nghe kinh nhiều, hơn nữa quý vị hiện có mặt ở đây đa số là người lớn tuổi. Nên tôi không nói đạo lý cao siêu, mà chỉ nhắc cho quý Phật tử biết rõ ý nghĩa tu hành. Vì quý vị đã nghe kinh hiểu đạo, giờ cần thiết là phải tu.

Thế thường nói đến tu hành người đời thường hiểu lầm rằng : Tu là phải bị hành phạt, tự hành phạt cách này cách nọ. Hiểu như thế là không đúng. “Hành” đây có nghĩa là thực hành điều mình đã học qua kinh luận Phật Tổ dạy, chớ không phải học hiểu suông. Nhiều Phật tử đến chùa nghe chúng tôi giảng dạy đã hiểu mà về nhà không thực hành. Học đạo như thế là chưa tròn ý nghĩa. Ví dụ có người bệnh đến nhờ bác sĩ khám bệnh, bác sĩ khám xong đưa toa và dặn rằng : “Ông uống theo toa thuốc này thì bệnh sẽ hết”. Người bệnh nhận được toa thuốc hay mừng quá, cầm đọc thuộc lòng, mà không chịu mua thuốc uống. Như vậy bệnh có hết không ? Chắc chắn là không hết dù thầy giỏi thuốc hay. Thế nên, khi được toa thuốc rồi phải mua thuốc uống mới hết bệnh. Hiện tại quý Phật tử nghe kinh học đạo biết tham, sân, si là xấu, là bệnh. Vậy quý vị bỏ được chưa ? - Chưa. Đây là điều mà tôi muốn nhấn mạnh hôm nay. Chúng ta học kinh luận, ai cũng biết sân là món độc làm tiêu mòn hết công đức tu hành. Một lần nổi sân thì bao nhiêu công đức tu hành gây tạo hồi nào đến giờ ngang đây liền tiêu tán. Chẳng hạn từ trước đến giờ quý vị đối xử với mọi người rất tốt, giúp ích đỡ đần họ mọi việc, nên họ biết ơn và thương mến quý vị. Nhưng một hôm nào đó họ làm điều bất chánh, khiến cho quý vị bực mình nổi sân la chưởi họ làm cho họ ghét quý vị, thì công ơn mà quý vị giúp họ mấy năm qua không còn nữa. Chỉ một phút giây nổi sân là công đức tiêu tan hết. Sân giận tác hại như thế ! Quý vị học ba năm qua, buông bỏ sân giận được bao nhiêu rồi ? - Dạ chút chút. Học ba năm mà bỏ được chút chút, như vậy là tiến chậm quá ! Học Phật mà chưa bỏ được tham, sân, si là chưa có thực hành, chưa có tu, thì sẽ bị nhười đời chê cười : Chị đó đi chùa học đạo đã lâu, thế mà đụng tới chị nổi sân âm âm, học đạo như vậy đâu có lợi ích ! Chính vì vậy mà hôm nay tôi phải nhắc nhở quý vị. Những điều quý vị đã học thì phải nỗ lực tu hành và phải nhớ đi chùa về nhà ai nói gì cũng nhịn cũng vui vẻ.

Năm vừa qua có một Phật tử từ Bến tre đến Thiền viện, lúc mười giờ trưa, gần tới giờ thọ trai. Ông xin tôi cho hỏi hai câu, được giải đáp xong là ông về Bến tre liền. Ông hỏi :

- Thưa Thầy, con học đạo hiểu đạo, ăn chay trường, tụng kinh niệm Phật. Nhưng không biết tại sao nóng giận con bỏ chưa được, tham lam con bỏ

cũng không được, thấy cái gì đẹp con cũng ham. Xin Thầy chỉ dạy con phương pháp bỏ được tham, sân, si ?

Quý Phật tử hiện có mặt ở đây có giống Phật tử Bến tre này không ? Đa số Phật tử đều vấp phải lỗi này. Vậy làm sao bỏ được nóng giận, làm sao bỏ được tham lam ? Tụng kinh niệm Phật cũng chưa hết tham sân. Còn tụng kinh, còn niệm Phật thì tham sân tạm lắng lặng một chút. Ngưng tụng kinh, thôi niệm Phật gặp duyên thì tham sân vẫn bộc phát. Như vậy làm sao cho hết tham sân ? Tôi hỏi đạo hữu ấy rằng :

- Theo đạo hữu thì mỗi khi người ta làm trái ý đạo hữu, đạo hữu nổi giận lúc ấy đạo hữu phải làm sao ?

Thưa, phải nhịn.

À nhịn lần thứ nhất. Nhưng lần thứ hai họ làm nữa, đạo hữu ráng nhịn lần thứ hai. Lần thứ ba họ làm nữa thì đạo hữu làm gì ? Chắc nói : “Tôi nhịn lần thứ ba rồi nghe, lần nữa là tôi không nhịn đó !”. Phải vậy không ? Bởi nhịn đây là do đê. Vì đê nên quá sức chịu đựng thì bung. Vậy, muốn không giận mà cũng không cần nhịn phải làm sao ? - Cần thấy rõ nguồn gốc sanh ra nó. Sở dĩ chúng ta có tham lam, có sân giận là do chấp ngã, thấy mình quá cao, quá lớn, muốn như thế này, muốn như thế nọ; muốn mà không được thì tức giận. Ví dụ quý vị ở nhà với quyền làm cha làm mẹ, mỗi khi con cái làm điều gì trái ý liền nổi giận la rầy. Còn đến cơ quan chính quyền, họ làm ngược ý, quý vị có dám giận không ? - Không. Tại sao con cái làm trái ý quý vị giận còn chính quyền làm ngược ý quý vị không dám giận ? - Tại sợ. vì đến cơ quan chính quyền, quý vị tự thấy mình thấp hơn họ, nên sợ không dám giận. Còn con cái trong nhà, quý vị thấy nó nhỏ, cái ngã quý vị cao lớn hơn nó nên dễ nóng giận. Rồi ràng bệnh sân giận gốc từ chấp ngã mà ra, chấp ngã là do si mê. Như vậy, muốn hết sân giận phải phá trừ chấp ngã, làm cho cái ngã mòn đi, thấp xuống. Đó là then chốt của sự tu hành. Sở dĩ chúng ta chấp ngã là do chúng ta thấy thân tâm mình là thật, nên quý nó, thấy nó cao trọng hơn mọi người, lo vun bồi tô đắp cho nó to lớn thêm. Giờ đây quán chiếu thấy nó vô thường, duyên hợp tạm có không thật, thấy như hột niệm chấp ngã liền tan.

Đa số người học Phật, thấy Phật Tổ dạy trong kinh luận : Thân này là vô thường giả tạm, chúng ta cũng nói theo thân này là vô thường giả tạm. Chớ tự mình chưa có kinh nghiệm bằng trí tuệ thấy rõ thân này vô thường giả tạm; nên miệng nói thân vô thường giả tạm, mà ý niệm cứ nghĩ mình thật, mình sống lâu, nên tham lam sân giận mãi không hết. Giờ đây phải dùng trí quán sát thân nà thật là giả, thì tham sân ngang đó liền hết. Bây giờ quý vị hãy nghe tôi hỏi :

- Hiện tại chúng ta ngồi đây, lỗ mũi đang làm gì ?

- Dạ đang thở.

- Thở là sao và để chi ?

- Thở là hít không khí của trời đất để sống.

- Không khí ở ngoài của trời đất, chúng ta hít vô là mượn, mượn vô rồi trả ra, trả ra rồi mượn vô, mượn vô rồi trả ra... mượn trả đều đặn gọi là sống. Nếu trả ra mà không mượn vào thì sao ?

Dạ chết.

Như vậy, kiếp sống của con người là một việc vay mượn, còn trả ra còn mượn vào là còn sống, hết mượn hết trả là chết. Vậy làm việc vay mượn có thể gọi là mình sống thật không ? Ví dụ gia chủ cất được một cái nhà, mà chưa sắm được đồ đạc, nên mượn tủ bàn ghế... của hàng xóm để trang trí trong nhà. Những món đồ mượn của hàng xóm nói là đồ của mình thật được không ? Đồ mượn là phải trả, nó đâu thật của mình ! Cũng vậy, thân này mượn không khí vô rồi trả ra, trả ra rồi mượn vô, còn mượn là còn sống, trả ra không mượn vào thì chết làm sao nói thân này là thật được ? Thân này chẳng những mượn không khí, mà còn phải mượn nước; mượn nước rồi cũng trả, trả rồi mượn nữa... Một ngày, một tuần không mượn nước có sống không ? - Dạ chết ! Chẳng những mượn không khí, mượn nước, mà còn phải mượn cơm nữa. Một lát mượn một chén cơm, hai chén cơm, ba chén cơm... mượn rồi cũng phải trả. Phật nói thân này do tứ đại đất, nước, gió, lửa hợp lại mà thành. Hợp rồi nó không tự sống, không tồn tại được, mà phải mượn đất nước, gió, lửa bên ngoài bồi bổ luôn luôn; thở là mượn gió, uống là mượn nước, ăn là mượn đất, trong tức ăn có những chất nóng là lửa. Đất, nước, gió, lửa có sẵn trong thân mà không tự tồn tại được, phải tiếp tục mượn đất, nước, gió, lửa bên ngoài luôn luôn. Còn vay mượn là còn sống, trả mà không mượn là chết; kể cả bốn thứ, thứ nào trả mà không mượn là chết ngay. Như vậy kiếp sống con người là một cuộc vay mượn, đã là vay mượn thì không thể nhận là thật được. Cuộc sống đã không thật thì cái gì thật là NGÃ mà chấp "ta là quan trọng, ta là trên hết" ? Khi thấy thân này vay mượn tạm bợ không bền không lâu, có gì quan trọng để tham lam sân giận ? Giả sử có người nói những lời mắng mỏ, nặng nề, nếu mình thấy thân mình tạm bợ không thật, thì bỏ qua không chấp, không cần để nén gì hết. Chẳng hạn người đầu nặng hấp hối sắp chết, nếu ai chửi mắng họ, họ có chửi lại không ? - Không, vì lúc đó họ lo thở, đang chờ chết đâu để ý chửi lại. Do con người lúc nào cũng thấy thân tâm mình thật sống lâu, nên chống đối chửi lại. Như vậy, khi nào thấy thân tâm mình thật sống lâu thì lúc đó có hơn thua... Còn lúc nào thấy thân

tâm tạm bợ giả dối thì lúc đó không còn hơn thua, hết tham lam sân giận.

Từ đây quý Phật tử nhớ rõ thân này là tạm bợ giả dối, nó là sự vay mượn không bền lâu; hơn thua để làm gì ? Nếu không hơn thua là mình đã nhịn rồi phải không ? Nhịn như thế có ngu không ? - Không. Chúng ta nhịn mà không đè nén gì hết, thấy thân tạm bợ giả dối nên không hơn thua tranh chấp. Ngày nay mình còn ở đây, ngày mai chắc gì còn, nếu cứ tranh giành hơn thua không chịu lo tu, chết đến sẽ khổ đau. Người bỏ qua những chuyện hơn thua để tu; tu để ngày mai được an vui thanh nhàn, đó là người trí. Còn những người cứ câu mâu hơn thua làm khổ với nhau, chẳng những khổ trong hiện tại mà khổ cả ngày mai; người như thế không khôn. Như vậy, chính vì người trí thấy thân này tạm bợ vô thường, cuộc sống quá ngắn ngủi, lo tu hành, bỏ qua mọi chuyện tranh chấp hơn thua. Do không hơn thua nên người đời nói là nhẫn; sự thật không có nhẫn. Với mắt trí tuệ thấy người vật không bền không thật nên không chấp; không chấp nên được an vui, do không chấp mà tâm được an vui nên đối với người không chấp dù có mắng chửi họ, họ vẫn cười không giận. Không như người đời nghe thấy ai nói làm hơn mình, cố gắng để nén, để nén quá sức chịu đựng thì nổ bùng, la lối mắng chửi lại. Như thế là chưa điều phục được sân giận. Muốn điều phục sân giận có kết quả tốt, thì phải dùng trí thấy rõ thân này, cuộc sống này vô thường tạm bợ không có thật ngã. Khi đã thấy thân này, cuộc sống này tạm bợ không thật, thì không khởi niệm tranh chấp hơn thua. Đã không có niệm tranh chấp hơn thua thì đâu có sân giận. Hơn nữa, khi thấy thân này tạm bợ, sống nhờ sự vay mượn, thì có tham muốn nhiều không ? - Không. Con người sở dĩ tham ăn ngon, tham mặc đẹp, tham ở cao sang... là để cho thân này được sung sướng. Nhưng thân này tạm bợ giả dối, sống sung sướng để chi ? Thôi thì sống sao cũng được, nên không khởi lòng tham. Do không tham muốn nên sự mất còn, hơn thua không bận lòng, không lo buồn. Sự mất còn hơn thua không bận lòng thì đâu có sân giận. Như vậy khi thấy thân này tạm bợ giả dối không thật là phá được si mê, si mê hết thì không còn tham, tham hết thì nóng giận đâu còn, khổ đau hết sạch. Nếu quý Phật tử tụng kinh hay niệm Phật giỏi, vẫn còn chấp thân này là thật là quý thì tham sân không bao giờ hết. Vì vậy mà Phật dạy chúng ta quán thân vô thường hay quán pháp vô ngã. Do thấy kiếp sống của con người là sự vay mượn không bền không thật, nên lúc tôi ở Chân Không có làm một bài kệ nói về mạng sống con người như sau :

Mạng sống trong hơi thở,

Trong nhịp đập quả tim.

Thế nào là mạng sống ?

Sự vay mượn liên tục.

Kiếp sống của con người là gì ? Là sự vay mượn đất, nước, gió, lửa thường xuyên. Còn vay mượn là còn sống, ngừng vay mượn là ngưng thở, tim không đập là chết. Kiếp sống của con người tạm bợ không thật, vậy mà người đời cứ tưởng là thật rồi tranh giành hơn thua, gây đau khổ cho nhau không dừng không dứt.

Hôm nay tôi không giảng nhiều mà chỉ nhắc nhở cho quý Phật tử nghe hiểu được lời Phật dạy rồi cố gắng ứng dụng tu hành, để cho bản thân mình bớt si, bớt tham, bớt sân, như thế mới là người Phật tử có tu, có tiến bộ. Nếu đi chùa lâu học giáo lý nhiều, mà tham, sân, si vẫn còn nguyên thì tự thân mình không được lợi ích, lại còn bị người đời cười chê. Vì vậy, tôi mong quý vị nghe qua cố gắng tu hành cho tham, sân, si tiêu mòn để được an vui.

